

اثرات توپوگرافی در تشکیل و تحول خاکهای منطقه کرمانشاه

علی اشرف امیری نژاد و مجید باقر نژاد

کارشناس ارشد مرکز تحقیقات منابع طبیعی کرمانشاه و استادیار بخش خاکشناسی
دانشگاه شیراز

برای بررسی اثرات توپوگرافی بر روی روند خاکسازي و تشکیل و تحول خاک در مناطق نیمه خشک ، مقطعی با فیزیوگرافی رسوبات آبرفتی بادبزی شکل ، رسوبات آبرفتی و واریزه ای بادبزی شکل و دشتهای دامنه ای در استان کرمانشاه مطالعه گردید. بدین منظور از میان پروفیل های حفر شده در یک ردیف توپوگرافی ۸ پروفیل انتخاب و پس از مطالعه صحرایی و نتایج آزمایشگاهی بر اساس سیستم جامع آمریکائی رده بندی گردید. مطالعات نشان میدهد که توپوگرافی بعنوان مهمترین فاکتور خاکسازي در منطقه مورد مطالعه ، بسوسيله تاثیر بر روی بسارندگی موثر و بنا بر این روابط رطوبتی خاک ، شدت جابجائی مواد بسوسيله فرسایش و بسوسيله انتقال مواد به شکل سوسپانسیون و محلول موجب تکامل پروفیل خاک گردیده و بنا بر این بر بسیاری از فرآیندهای خاکسازي و خصوصیات خاک موثر است . این عامل در غالب درجه شیب و طول شیب بر روی فرآیندهای کلسیفیکاسیون ، ملانیزاسیون و کلی شدن و همچنین بر روی بسیاری از خصوصیات فیزیکی و شیمیائی خاک از جمله رنگ ، درصد رس خاک ، OC, CCE, CEC, BS, PH, SP دارای تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم است . نوع افق های شناسائی و بنا بر این گروههای اصلی خاک نیز متاثر از موقعیت توپوگرافی بوده بطوریکه خاکهای Calcixerolls با افق های مالیک و کمبیک و خاکهای Xerochrepts با افق های کمبیک و اخیانا " کلسیک بر روی موقعیت های پست تر تشکیل شده بود. تجمع ماده آلی و تشکیل افق سطحی مالیک در خاکهای مالی سول مسدول تاثیرات توپوگرافی بر روی شرایط زهکشی و وضعیت رطوبتی خاک بوده و تشکیل افق های کمبیک و کلسیک در موقعیت های پست تر نیز بیانگر اثر این فاکتور بر روی توزیع و تجمع کربنات کلسیم در خاک میباشد. گرچه نوع کانیهی رسی در طول ردیف توپوگرافی یکسان بود ، ولی نتایج تجزیه های نیمه کمی نشان میدهد که فراوانی نسبی آنها تا حدودی با هم فرق دارد. یعنی با افزایش طول شیب بسعلت شرایط زهکشی و اشرفه آب زیرزمینی از مقدار ایلیت و کلریت کاسته شده و بر مقدار گروه کانیهی اسمکتیت افزوده می شود.